

Afrika (prírodné pomery)

- druhý najväčší kontinent
- počet obyvateľov v r. 2021 – 1,4 mld.
- **najteplejší kontinent**

A.) POLOHA

- SEVERNÁ, JUŽNÁ, ZÁPADNÁ AJ VÝCHODNÁ POLOGUĽA
- prechádza ňou rovník, obratník raka, obratník kozorožca, 0° Poludník

GEOLOGICKÁ STAVBA

- Afrika je súčasťou veľkej Africkej litosferickej dosky
- najväčšiu časť zaberá Africký štít
- v priebehu vývoja bol Africký štít rozlámaný na kryhy, z ktorých vznikli rozsiahle panvy (Konžská, Čadská) a klenby
- pri hercýnskom a alpínskom vrásnení – vznikli vrásové pohoria: Atlas, Kapské vrchy
- v treťohorách – Východoafrická priekopová prepadlina (rift)
- pri sopečnej činnosti – lávové plošiny (Etiópska vysočina)
 - osamelé sopečné kužele (Kilimandžáro).

HORIZONTÁLNA ČLENITOSŤ

- Málo členité pobrežie (málo ostrovou a polostrovou)
- ostrovy: Madagaskar (Mozambický prieliv ho oddeľuje od pevninskej časti Afriky), Komory, Maurícius – Madagaskar (politicky Portugalsko), Kanárske ostrovy (politicky Španielsko)
- polostrov: Somálsky

Okrajové body – Biely mys (Tunisko), Mys hafún (Somálsko), Strelkový mys (JAR), Zelený mys (Senegal) + **Mys Dobrej nádeje (JAR)**

- oceány – Atlantický, Indický
- moria - *Červené more, Stredozemné more*
- prielivy - *Gibraltár, Báb-al-Mandab, Mozambický,*
- prieply - *Suezský (r. 1869)*
- zálivy - *Guinejský, Adenský, Malá Syrta, Veľká Syrta*

VERTIKÁLNA ČLENITOSŤ

- stredná výška kontinentu – 750 m – po Ázii druhý najvyššie položený svetadiel!
- **najvyšší vrch** - Uhuru (Kilimandžáro) 5895 m. n m
- najnižšie položené miesto – Assalská preliačina -176 m (Džibutsko)
- **pohoria** – Atlas, Ahagar, Tibesti, Etiópska vysočina, Dračie vrchy
- **plošina** – Katanga (severne od Kalahari)
- **púšte** – Sahara (najväčšia na svete), Líbyjská púšť, Namib, Kalahari
- priekopová prepadlina – Východoafrická priekopová prepadlina

VODSTVO

- všetky toky Afriky patria do týchto úmorí:
 1. Úmorie Atlantického oceánu - rieka Kongo, Niger, Oranje, Níl (Stredozemné more, vzniká sútokom Bieleho a Modrého Nílu)
 2. Úmorie Indického oceánu – Zambezi, Limpopo
 3. Bezodtoková oblasť - Okavango
- na vodstvo má vplyv nerovnomerné rozloženie zrážok
- bezodtokové územia – Sahara, SV + JV Afrika (Okavango),
- **rieky** – Níl (najdlhšia - 6 671 km) – zavlažovanie + energetika

- Niger (3. najdlhšia) – zavlažovanie + energetika,
- Kongo - najvodnatejšia, preteká Konžským pralesom
- Zambezi – Viktóriine vodopády
- Orange, Limpopo – JV Afrika
- VÁDÍ – občasné vodné toky v Afrike
- **jazerá** – Viktóriino jazero (Ukerewe) – najväčšie v Afrike – 68 800 km², 3. najväčšie na svete
 - Tanganika – najhlbšie -1 470m,
 - Čadské, Malawi
- slané jazerá – šoty
- artézske vody – v oázach
- **priehrady** - Asuánska (Nasíriovo jazero), Volta, Kariba (Zambezi)
- **vodopády** - Livingstonove (Kongo – najväčšie), Viktóriine (Zambezi)

PODNEBIE

- Afrika je najteplejší a po Austrálii najsuchší svetadiel
- **Scirocco** je vietor vanúci v púšti, hlavne na Sahare
- Na rovníku je vietor Pasát a Antipasát
- Afrikou prechádzajú 4 *podnebné pásma*:
Ekvatoriálne, Subekvatoriálne, Tropické, Subtropické

RASTLINSTVO A ŽIVOČÍŠSTVO

Typy krajín: Dažďový prales, Púšte, Subtropické lesy a kroviny

- národné parky + rezervácie (safari) – Serengeti, Kruger, Tsavo
- Sahel – južný okraj Sahary, kde sa púšť rozširuje (Dezertifikácia)